

Sygn. akt II AKa 304/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2014r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący SSA – Marzanna A. Piekarska- Drązek

Sędziowie SA - Józef Ciurko SO (del.) - Małgorzata Janicz (spr.)

Protokolant – st. sekr. sądowy Katarzyna Rucińska

przy udziale Prokuratora Gabrieli Marczyńskiej-Tomali

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2014r.

sprawy z wniosku K. K. o zadośćuczynienie i odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 15 kwietnia 2014r. sygn. akt XVIII Ko 382/12

1. zmienia wyrok w zaskarżonej części w ten tylko sposób, że

podwyższa o 46.000 (czterdzieści sześć tysięcy) złotych kwotę zadośćuczynienia oraz o 113.029,57 (sto trzystaście tysięcy dwadzieścia dziewięć 57/100) złotych kwotę odszkodowania;

2. w pozostałej zaskarżonej części wyrok utrzymuje w mocy;

3. wydatkami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie orzekł:

1. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz K. K. kwotę 69.000,- zł (sześćdziesiąt dziewięć tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 650.483, 41 zł (sześćset pięćdziesiąt tysięcy czterysta osiemdziesiąt trzy złote 41/100) tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

2. w pozostałym zakresie wniosek oddalił;

3. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni K. K. kwotę 295,20 zł (dwieście dziewięć pięć złotych 20/100) zawierającą stawkę podatku od towarów i usług obowiązującą w dniu orzekania tytułem kosztów związanych z ustanowieniem pełnomocnika z wyboru;

4. na podstawie art. 554§2 k.p.k. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Apelację od wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawczyni i zarzucił:

I. obrazę przepisów prawa materialnego tj. art. 552 § 4 k.p.k. w związku z art. 445 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że sumą odpowiednią tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez wnioskodawczynię krzywdę jest kwota 69.000 zł, podczas gdy kwota ta w realiach niniejszej sprawy przedstawia wartość symboliczną i nie oddając kompensacyjnego charakteru zadośćuczynienia - nie jest „sumą odpowiednią” w rozumieniu art. 445 § 1 k.c.;

II. obrazę przepisów prawa materialnego tj. art. 552 § 4 k.p.k. w związku z art. 361 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że kwota 650.483,41 zł stanowi pełne odszkodowanie jakie należy się wnioskodawczyni;

III. obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść wyroku polegającą na:

1. naruszeniu art. 7 k.p.k. oraz art. 424 k.p.k. polegającą na przyjęciu, że odszkodowanie i zadośćuczynienie w przyjętych przez Sąd kwotach jest zasadne i zgodne z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, ustaleniami faktycznymi, oraz zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego, podczas gdy dokładna analiza ustalonych faktów i dowodów temu przeczy.

2. naruszeniu art. 9 k.p.k. i art. 167 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. i w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., poprzez zaniechanie inicjatywy dowodowej i nieuwzględnienie w przyznanym odszkodowaniu kwot wynikających z konieczności zakupu domu przez wnioskodawczynię i jej męża w miejscowości K., oraz rzeczywistych kwot opłacanych przez K. K. i jej męża na rzecz rat kredytu za nieruchomość położoną w miejscowości B. w (...);

IV. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a mający wpływ na jego treść, polegający na:

1. przyjęciu, że w dniu 14 kwietnia 2014 r. przeliczenie USD na złotówki odbywało się po kursie 3,02 podczas gdy zgodnie z tabelą NBP z tego dnia kurs wynosił 3,0288 zł (tabela NBP nr (...));

2. przyjęciu, że w dniu orzekania kurs USD w przeliczeniu na walutę polską wynosił 3,02 zł zgodnie z komunikatem NBP z

14 kwietnia 2014 r., podczas gdy wyrok został wydany w dniu 15 kwietnia 2014 r., kiedy to obowiązywał inny kurs średni przeliczania dolarów na złotówki tj. 3,0325 zł (kurs wg tabeli NBP nr (...) z 15 kwietnia 2014 r.);

3. przyjęciu, że właściwym kursem wymiany USD na złotówki dla potrzeb wyliczenia odszkodowania i zadośćuczynienia, jest kurs z dnia orzekania, podczas gdy właściwym kursem powinien być ten, który przyjęto we wniosku z dnia 26 września 2012 r., gdyż wtedy zostały sformułowane roszczenia, które zgodnie z kursem z tego dnia (3,2187) zostały przeliczone na złotówki;

4. przyjęciu, że wnioskodawczyni uiściła 30 rat kredytu pobranego na zakup nieruchomości w miejscowości B. w (...) podczas gdy wnioskodawczyni wraz z mężem uiściła 40 rat tego kredytu;

Skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i zasądzenie zadośćuczynienia zgodnie z wnioskiem K. K., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Cześć zarzutów stawianych wyrokowi Sądu Okręgowego okazała się zasadna i spowodowała wydanie orzeczenia o charakterze reformatorycznym.

Na wstępie stwierdzić należy, iż Sąd Okręgowy procedując w sprawie niniejszej słusznie uznał, iż tymczasowe aresztowanie wnioskodawczyni K. K. miało cechy niewątpliwej niesłuszności w rozumieniu przepisów procedury karnej tj. w szczególności art. 552§ 4 k.p.k. Ustalając ową „niewątpliwą niesłuszność” tymczasowego aresztowania, prawidłowo przeanalizował Sąd Okręgowy stosowanie tego środka zapobiegawczego w świetle przepisów rozdziału 28 k.p.k., a także przez pryzmat ostatecznego zakończenia postępowania w sprawie, a ściślej biorąc jego wyniku w postaci uniewinnienia oskarżonej, a także, co ważne w realiach tej sprawy, nie skazania wnioskodawczyni za żadne zarzucone jej pierwotnie przestępstwo. Słusznie także uznał Sąd meriti, iż w sprawie niniejszej nie zachodzą

okoliczności wymienione w art. 553§ 1 k.p.k. uzasadniają odmowę zasądzenia odszkodowania. Co do zasady uznać więc należy, iż wniosek K. K. co do odszkodowania, ale i zadośćuczynienia zasługiwał na uwzględnienie i znalazło to wyraz w treści orzeczenia Sądu I instancji. Za zasadne jednak, w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, uznać należy zarzuty apelacji odnoszące się do wysokości zasądzonych kwot, albowiem zarówno zarzuty dotyczące obrazy przepisów postępowania (pkt. III.1), jak i błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia (pkt. IV. 1,2), a także obrazy art. 445 k.c. dotyczą w istocie tej właśnie kwestii, przy czym ostatni z wymienionych zarzutów tylko pozornie odnosi się do naruszenia prawa materialnego, gdyż skarżący wprost podaje w jego uzasadnieniu, że kwestionowana jest wysokość zasądzonego zadośćuczynienia. Rację ma skarżący podnosząc, iż niezasadnie Sąd Okręgowy dokonał przeliczenia waluty obcej tj. USD na złotówki, zaniżając kurs średni NBP z dnia 14 kwietnia 2014 roku, skoro wynosił on nie 3,02 zł a 3,0288 zł (tabela NBP nr (...)), kwestia ta została skorygowana w wyroku Sądu odwoławczego poprzez zastosowanie przeliczenia zgodnie z kursem USD z dnia wyrokowania. Nie ulega przy tym wątpliwości, iż datą właściwą, jeśli chodzi o dokonanie owego przeliczenia jest dzień 14 kwietnia 2014 roku, a więc dzień zamknięcia przewodu sądowego, będący także dniem końcowym ewentualnej modyfikacji wniosku, w dniu 15 kwietnia 2014 roku nastąpiło jedynie ogłoszenie orzeczenia, co pozostaje bez wpływu na powyżej opisaną kwestię. Z tego powodu zarzut z pkt. IV 2 i 3 nie może zostać uznany za zasadny. Jeśli chodzi o kwotę zasądzonego zadośćuczynienia i odszkodowania, także należało w części podzielić zarzut apelacji dotyczący zaniżenia ich wysokości, choć podkreślić należy, że wniosek K. K. o przyznanie od Skarbu Państwa kwoty 2.832.411,45 zł uznać trzeba za wygórowany i nie znajdujący uzasadnienia w realiach sprawy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, choć, wbrew twierdzeniom apelującej, Sąd Okręgowy uwzględnił w procesie miarkowania kwoty zadośćuczynienia całokształt cierpień fizycznych i psychicznych związanych z tymczasowym aresztowaniem, to nie dostatecznie je oszacował. Przede wszystkim na uwagę zasługują złe warunki panujące w więzieniu dla kobiet na terenie USA, gdzie zatrzymana została wnioskodawczyni i gdzie przebywała do dnia 20 lutego 2008 roku, kiedy to została, po uprzednim wyrażeniu zgody, wydana władzom RP. Fakt, iż warunki te odbiegały w znacznym stopniu in minus od przeciętnych warunków izolacji w areszcie czy zakładzie karnym w Polsce musiało zależeć odzwierciedlenie w wysokości przyznanego zadośćuczynienia. Dlatego Sąd Apelacyjny kwotę tę podwyższył o 46 000 (czterdzieści sześć tysięcy) złotych (11,5 miesiąca tymczasowego aresztowania x4000 zł). Pozostałe istotne kwestie, w tym stan zdrowia wnioskodawczyni, cierpienia związane z sytuacją najbliższych, w tym brata i wreszcie stres wywołany nagłą izolacją, zostały w należyтым stopniu wzięte pod uwagę przez Sąd orzekający i podzielić należy trafne wywody tego Sądu czynione na stronach 9 i 10 pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia. Zasadny okazał się także zarzut z pkt. II apelacji dotyczący kwoty przyznanego odszkodowania, rozwinięty w treści uzasadnienia złożonego środka zaskarżenia. Otóż niezasadnie ograniczył Sąd Okręgowy wysokość szkody wynikłej ze spłaty rat kredytu zaciągniętego przez wnioskodawczynię w S. Bank, do „spłaty należności głównej” (vide strona 11 pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia”). Przypomnieć w tym miejscu należy, że zgodnie z poglądem utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, szkodę majątkową stanowi różnica między obecnym stanem majątkowym poszkodowanego, a stanem, jaki by istniał, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Zadaniem wynagrodzenia szkody jest wyrównanie tej różnicy. W ten właśnie sposób została wyrażona w orzecznictwie istota metody dyferencyjnej ustalania wysokości szkody, która polega, z jednej strony, na zbadaniu rzeczywistego stanu majątkowego po wyrządzeniu szkody, a z drugiej - na określeniu hipotetycznej sytuacji majątkowej, która mogłaby mieć miejsce, gdyby zdarzenie wywołujące szkodę nie nastąpiło (vide: A. Duży, Dyferencyjna metoda..., s. 57; Kodeks cywilny..., red. K. Pietrzykowski, s. 636). Obowiązkiem Sądu było więc ustalenie realnych wydatków jakie poniosła wnioskodawczyni w związku ze spłatami rat kredytowych, biorąc pod uwagę, że w konsekwencji tymczasowego aresztowania bank przejął nieruchomości nie zwracając wpłaconych już rat. Z załączonego do akt bloczka z blankietami wpłat wynika, że rata miesięczna kredytu wynosiła 1. 765,29 USD, zaś z ustaleń Sądu meriti, że wnioskodawczyni wpłaciła 30 rat, w związku z czym należało kwotę przyznanego odszkodowania powiększyć (o kwotę 36.875,37 USD co stanowi 111 829,65 zł). Za niezasadny uznać jednak należy zarzut dotyczący podwyższenia kwoty odszkodowania o wartość kolejnych 10 rat kredytu (zarzut z pkt. IV.4 apelacji), a to z tego powodu, że fakt ten nie został w żaden sposób udowodniony. W tym miejscu należy przypomnieć, iż postępowanie o odszkodowanie i zadośćuczynienie zbliżone jest - ze względu na swój charakter - bardziej do procesu cywilnego niż karnego, a Sąd Najwyższy kilkakrotnie już wskazywał, iż ciężar dowodowy spoczywa w decydującej mierze na wnioskodawcy i to on winien wykazać jaką poniósł szkodę, oraz wskazać dowody, które potwierdziłyby poszczególne elementy jego żądania (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2010 r., III KK 317/09, lex 577206)

Twierdzenia zawarte w apelacji pełnomocnika wnioskodawczynie nie zostały de facto poparte żadnymi dowodami, zaś jak wynika z zeznań samej K. K. raty spłacała ona do dnia aresztowania i było ich trzydzieści. Podobnie za niezasadny uznać należy zarzut dotyczący zaniechania inicjatywy dowodowej i nieuwzględnienie w przyznanym odszkodowaniu kwot wynikających z zakupu przez wnioskodawczynię domu w miejscowości K.. Choć rzecz jasna postępowanie toczące się w oparciu o przepisy rozdziału 58 k.p.k. nie zwalnia Sądu od respektowania zasady prawdy materialnej, to jednak w sprawie o odszkodowanie, która co prawda prowadzona w postępowaniu karnym dotyczy jednak roszczeń o charakterze cywilnym, a strona reprezentowana jest przez profesjonalnego pełnomocnika, aktywność Sądu w zakresie gromadzenia dowodów, powinna być zupełnie wyjątkowa. Powyższe jednak ma drugorzędne znaczenie wobec faktu, że kwota zakupu przedmiotowej nieruchomości nie może zostać uwzględniona jako składnik należnego odszkodowania, a to z tego powodu, że zakup ten nie ma bezpośredniego związku z tymczasowym aresztowaniem K. K.. Przypomnieć bowiem należy, że przepis art. 552 § 4 k.p.k. w powiązaniu z art. 552 § 1 k.p.k. daje podstawę do wyrównania, w postępowaniu prowadzonym na podstawie przepisów rozdziału 58 k.p.k., tylko takiej szkody, która pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z tymczasowym aresztowaniem niesłusznie stosowanym wobec wnioskodawcy. Tak więc roszczenia kierowane w oparciu o przepis art. 552 § 4 k.p.k. dotyczyć mogą wyłącznie szkody majątkowej powstałej w związku z niewątpliwie niesłusznym zastosowaniem izolacyjnego środka zapobiegawczego i podstawą do ich formułowania w postępowaniu prowadzonym w oparciu o przepisy rozdziału 58 k.p.k. nie mogą być okoliczności wynikające choćby z długotrwałego postępowania karnego nie mające związku z wykonywaniem wobec wnioskodawcy tymczasowego aresztowania. Z zeznań wnioskodawczynie wynika przecież, iż w związku z toczącym się postępowaniem i treścią stawianych jej zarzutów nie mogła od razu wrócić do USA, wyjednanie pozwolenia na wjazd wymagało kilku miesięcy i starania w tym kierunku zostały zarówno przez wnioskodawczynię jak i jej męża podjęte. W ocenie Sądu odwoławczego skarżący w żaden sposób nie wykazał, że taki adekwatny związek przyczynowy pomiędzy tymczasowym aresztowaniem (które ustało w dniu 26 lutego 2008 roku) a koniecznością zakupu przedmiotowej nieruchomości w Polsce (co nastąpiło w dniu 14 lipca 2011 roku) występował i dlatego też brak było podstaw uwzględnienia zarzutu i zmiany zaskarżonego wyroku w tym zakresie. Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny uznał, iż wysokość zasądzonego na rzecz wnioskodawczynie zadośćuczynienia, po podwyższeniu jego sumy w postępowaniu odwoławczym, jest „odpowiednia” do wskazanych wyżej kryteriów. Przyznana suma co najmniej równoważy przeżycia związane z niesłusznym tymczasowym aresztowaniem, uwzględniając cały okres izolowania wnioskodawczynie od społeczeństwa. W ocenie Sądu odwoławczego kwota przyznanego odszkodowania stanowiąca łącznie 763 512,97 złotych uwzględnia, w ramach normalnego związku przyczynowego, wszystkie straty i wydatki, jakie poniosła wnioskodawczynie, a także utracone przez nią korzyści z tytułu niesłusznego tymczasowego aresztowania.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 437 § 1 k.p.k., orzekł, jak na wstępie.